

Codice del candidato:

Državni izpitni center

SESSIONE AUTUNNALE

SLOVENO COME LINGUA SECONDA

Prova d'esame 1

- A) Comprensione del testo
- B) Conoscenza e uso della lingua

Mercoledì, 28 agosto 2013 / 60 minuti (20 + 40)

*Al candidato è consentito l'uso della penna stilografica o della penna a sfera.
Il candidato riceve una scheda di valutazione e un allegato staccabile contenente il testo oggetto della prova.*

MATURITÀ GENERALE

INDICAZIONI PER IL CANDIDATO

Leggete con attenzione le seguenti indicazioni.

Non aprite la prova d'esame e non iniziate a svolgerla prima del via dell'insegnante preposto.

Incollate o scrivete il vostro numero di codice negli spazi appositi su questa pagina in alto a destra e sulla scheda di valutazione.

La prova d'esame si compone di due parti, denominate A e B. Il tempo a disposizione per l'esecuzione dell'intera prova è di 60 minuti: vi consigliamo di dedicare 20 minuti alla risoluzione della parte A, e 40 minuti a quella della parte B.

La prova d'esame contiene 8 quesiti per la parte A e 13 quesiti per la parte B. Potete conseguire fino a un massimo di 20 punti nella parte A e 50 punti nella parte B, per un totale di 70 punti. Il punteggio conseguibile in ciascun quesito viene di volta in volta espressamente indicato.

Scrivete le vostre risposte negli spazi appositamente previsti **all'interno della prova** utilizzando la penna stilografica o la penna a sfera. Scrivete in corsivo, in modo leggibile e corretto ortograficamente: in caso di errore, tracciate un segno sulla risposta scorretta e scrivete accanto ad essa quella corretta. Alle risposte e alle correzioni scritte in modo illeggibile verranno assegnati 0 punti.

Abbiate fiducia in voi stessi e nelle vostre capacità. Vi auguriamo buon lavoro.

La prova si compone di 12 pagine, di cui 3 bianche.

Priloga z izhodiščnim besedilom

Inkunabule

Vse manj zablod

V piranskem minoritskem samostanu trinajst izvornikov inkunabul Dragocena Spaerae mundi (Sfera sveta) dokazuje, da je Zemlja okrogla

V križnem hodniku pinakoteke minoritskega samostana so razstavili trinajst izvornikov najstarejših tiskanih knjig – inkunabul. Osem jih je last Mestnega arhiva Piran (Pokrajinskega arhiva Koper), pet pa minoritskega samostana sv. Frančiška.

Za skupno predstavitev izjemno dragocenih knjig so se odločili pred časom, ko so minoriti odkrili, da so njihove inkunabule v Mestnem arhivu Piran. Tam so bile že vsaj pol stoletja, zato dejansko lastništvo knjig menda še ni povsem odločeno. Ima pa pet omenjenih knjig samostanski žig. Ob razstavi so Alberto Pucer, Marjan Rožac (Mestni arhiv Piran) in Marjan Vogrin (minorit iz Pirana) izdali katalog s podrobnim opisom omenjenih trinajstih knjig, ki marsikaj povedo o stanju duha pred koncem 15. stoletja.

Redke mojstrovine in umetnine

Inkunabule so prve tiskane knjige in so nastale v drugi polovici 15. stoletja tako, da so knjižne liste tiskali z lesorezov. Prva (znana) inkunabula je Gutenbergova *Biblija* iz leta 1455, zadnje inkunabule pa so tiskali do konca leta 1500 oziroma še nekaj prvih let 16. stoletja. Na območje slovenske Istre je večina prvih knjig prišla iz tiskarn v Benetkah, ki so konec 15. stoletja postale evropsko središče tiskarstva. Knjige krasijo različne ročne ilustracije, naslovnice, inicialke ... Za vse olepšave so poskrbeli iluminatorji (okraševalci) po tiskanju strani. Zaradi številnih izvornih obrtnih in že kar umetniških likovnih pristopov so inkunabule nekakšne mojstrovine in umetnine hkrati. In vse večja redkost.

V svetu je nekaj več kot trideset tisoč inkunabul, v Sloveniji jih premoremo nekaj manj kot devetsto, največ v Narodni in univerzitetni knjižnici. Na obalnem območju nimajo natančno prešteti prvotiskov. Poleg omenjenih in trinajstih razstavljenih jih ima Osrednja knjižnica Srečka Vilharja še sedem. Nekaj inkunabul ima še arhiv piranskega župnišča in nekaj arhiv reda kopskih frančiškanov.

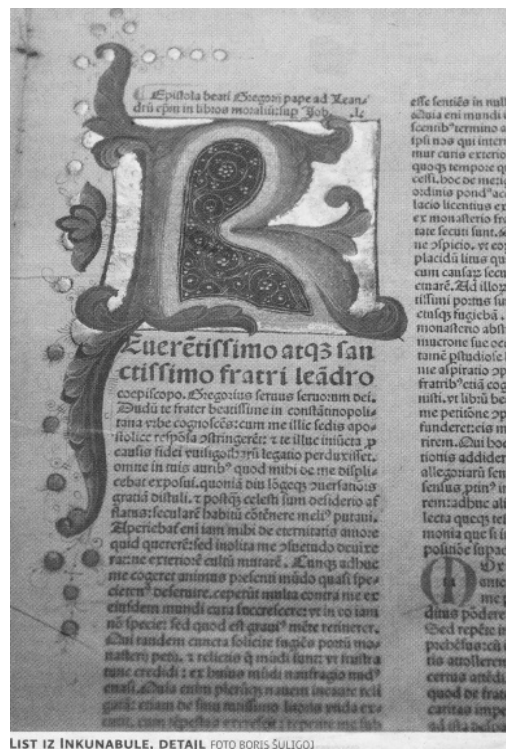
Spaerae mundi

Med razstavljenimi inkunabulami je največ teoloških del, največ zanimanja pa vzbuja *Spaerae mundi*, katere avtor je Johannes de Sacro Busto (tudi de Sacro Bosco). Irski menih, učenjak in astronom je najznamenitejši srednjeveški astronomski učbenik *Tractatus de Sphaera* napisal okrog leta 1230. Kot knjigo so

ga natisnili leta 1488. Njegov učenik najlepše izpodbija zablodo 19. stoletja o tem, da so srednjeveški učenjaki razlagali, kako naj bi bila Zemlja ravna. Sacro Busto dokazuje, da je Zemlja okrogla, vendar jo je postavil v središče vesolja, medtem ko so Luna, Merkur, Venera, Sonce, Mars, Jupiter in Saturn v različnih sferah oddaljeni od Zemlje. Pisal je o zodiaku, sončnih in luninih mrkih, zemeljskih polih, solsticiju, ekvinokcijo, o ozvezdijih, o Zemljinih različnih klimatskih conah ... Skratka – v 13. stoletju je Sacro Busto vedel veliko o astronomiji, kar so potrdili z natisom najbolj znane astronomske knjige v tistem času.

Razstava bo v samostanu do konca leta, vendar bodo izvornike razstavljali le do konca oktobra in v času božičnih in novoletnih praznikov. Po novem letu bodo razstavo preselili še v Mestni arhiv Piran.

BORIS ŠULIGOJ

LIST IZ INKUNABULE, DETAJL. FOTO BORIS ŠULIGOJ

(Vir: Boris Šuligoj: Inkunabule, Vse manj zablod. Delo, 8. oktobra 2011. Str. 6.)

Pagina bianca

A) BRALNO RAZUMEVANJE

Natančno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Besedilo je

- A razprava o inkunabulah v slovenski Istri.
- B novica o razstavi inkunabul v piranskem minoritskem samostanu.
- C pripoved o beneških inkunabulah v Kopru in Piranu.
- Č novica o razstavi inkunabul v piranskem Mestnem muzeju.

(2 točki)

2. Kaj so inkunabule? Zapišite polno informacijo (prepoznavne značilnosti inkunabul).

(2 točki)

3. Zakaj so inkunabule dandanes tako cenjene?

(4 točke)

4. Zapišite, katera področja ved so obravnavana v inkunabulah, ki so predstavljene v besedilu.

(2 točki)

5. Kakšen pomen ima v priloženem besedilu fotografija?

(2 točki)

6. Ali iz besedila izvemo, da je fotografija izsek iz inkunabule *Sfera sveta (Spaerae mundi)*?

DA NE

Svoj odgovor utemeljite.

(2 točki)

7. Kateri vrsti besedil pripada inkunabula *Sfera sveta* in zakaj je tako pomembna?

(4 točke)

8. Katero sporočilo besedila je z naslovom *Vse manj zablod* poudarjeno?

(2 točki)

B) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

1. 1.1. Ponazorite stavčno sestavo povedi s S-ji.

Sacro Busto dokazuje, da je Zemlja okrogla, vendar jo je postavil v središče vesolja, medtem ko so Luna, Merkur, Venera, Sonce, Mars, Jupiter in Saturn v različnih sferah oddaljeni od Zemlje.

(3)

- 1.2. Navedite eno sopomensko različico vezniku *vendar* v zgornji povedi.

(1)
(4 točke)

2. 2.1. Preberite naslednjo poved in poimenujte slogovno načelo, ki ga je avtor besedila kršil. Prepišite poved tako, da besedilo slogovno izboljšate.

Razstava bo v samostanu do konca leta, vendar bodo izvirnike razstavljali le do konca oktobra in v času božičnih in novoletnih praznikov.

Avtor je kršil slogovno načelo _____.

(1)

- 2.2. Prepis slogovno izboljšane različice povedi:

(2)
(3 točke)

3. Zaničajte naslednjo poved.

V križnem hodniku minoritskega samostana so razstavili trinajst izvirnikov najstarejših tiskanih knjig.

(1 točka)

4. Naslednjim prevzetim besedam v levem stolpcu pripišite številko ustrezne slovenske sopomenke iz desnega stolpca.

pinakoteka _____	1 slikarsko okrašena črka
cona _____	2 enakonočje
klimatski _____	3 zvezdoznanstvo
ekvinokcij _____	4 urejena zbirka umetniških slik
inicialka _____	5 podnebni
	6 področje, predel

(5 točk)

5. Navedenim besedam dopišite njihove protipomenke.

izvirnik _____ središče _____
 redek _____ red _____

(4 točke)

6. Na predvidena mesta zapišite po en primer za zahtevane besedne vrste iz iste besedne družine.

Glagol	Pridevnik	Samostalnik
_____	_____	redkost
_____	oddaljen	_____
tiskati	_____	_____

(3 točke)

7. Postavite samostalniške besede/besedne zveze v ustrezno obliko.

V (časopis) _____ je bil objavljen članek (Boris Šuligoj) _____
 _____ o razstavi v piranskem arhivu.

Novinar si je ogledal tudi (2, najlepša, zbirka) _____ inkunabul.

Poleg (arhivar) _____ (Marjan Rožac) _____

in (Alberto Pucer) _____ je pri sestavi kataloga

sodeloval še minorit iz piranskega samostana.

(6 točk)

8. Zapišite ustrezne predložne zveze za izražanje prostorskih razmerij.

	Kam?	Kje?	Od kod?
razstava	_____	_____	_____
arhiv	_____	_____	_____
knjiga	_____	_____	_____

(3 točke)

9. Podčrtajte ustrezno obliko besede, zapisane v poševnem tisku.

Na razstavo je *prišlo* / *so prišli* veliko obiskovalcev. Nekaj od njih je *povedalo* / *so povedali*, da je bilo *za njih* / *zanje* pravo presenečenje, koliko dragocenih knjig *hrani* / *hranijo* obalni arhivi in knjižnice.

(2 točki)

10. Iz spodnje povedi izpišite glagola. Nato preoblikujte poved, v kateri boste uporabili njuna vidka para, in presodite pomensko razliko.

Na območje slovenske Istre je večina knjig prišla iz tiskarn v Benetkah, ki so konec 15. stoletja postale evropsko središče tiskarstva.

- 10.1. Izpis glagolov.

(1)

- 10.2. Zapis preoblikovane povedi.

(1)

- 10.3. Presodite, ali je tako preoblikovana poved pomensko enaka prvotni.

DA NE

Utemeljitev: _____

(3)
(5 točk)

11. Zapišite števnik z besedo (s črkami).

(iz leta) 1455 _____

Zapišite števnik s števki.

Prodali so *tridesettisočo* inkunabulo. _____

(2 točki)

12. Preberite slovarski sestavek in dopolnite besedilo.

katalóg -a m (ô) **1.** *sistematični seznam knjig z določenimi podatki*: izdelati, sestavljati katalog; poiskati signaturo knjige v katalogu; moderno urejeni katalogi; katalog knjižnice / prostori za katalog / žarg. iti v katalog *v oddelek za katalogizacijo* // s prilastkom *seznam česa z določenimi podatki* *sploh*: zvezdni katalog; katalog umetnin; katalog znamk; pren., publ. katalog človekovih pravic **2.** *publikacija s seznamom določenih del in nekaterimi podatki*: galerijski katalog; katalog s predgovorom **3.** *seznam vsega blaga proizvodne ali trgovske organizacije, opremljen s podatki o kakovosti, s ceno in sliko*: katalogi in prospekti / naročiti blago po katalogu **4.** zastar. *dnevnik, redovalnica*: odprl je katalog in začel spraševati ♦ biblio. abecedni katalog; avtorski katalog *narejen po abecedi avtorjev*; listkovni katalog; stvarni katalog *narejen po določenih vidikih glede na vsebino del*; šol. katalog nekdanja uradna knjiga z osebnimi podatki učencev in podatki o njihovem uspehu, vedenju, šolanju

Beseda katalog ima _____ pomene. V _____ pomenu je beseda

slogovno zaznamovana. Slovarski sestavek vsebuje tudi _____ gnezdo.

Avtor besedila je besedo katalog (v 1. odstavku) uporabil v _____ pomenu.

(4 točke)

13. Dopolnite preglednico z izpeljankami iz lastnih imen:

	Prebivalec	Vrstni pridevnik (moški spol, ednina)
Istra		
Koper		
Evropa		
Benetke		

(8 točk)

Pagina bianca

Pagina bianca